

Z CIZÍCH REVUÍ.

a) Revues francouzské.

Revue militaire générale.

Prosinec 1924.

Cmdt. Raoul: Essai sur les 4es Bureaux d'Etat-Major d'armée. Studie o čtvrtých kancelářích armádních štábů. (Dokončení.) Výstroj služeb určených k zásobování, udržování zásob a odsunování. Služba dělostřelecká, ženijní, intendační, zdravotní a silniční. Provádění transportů: na dráze, úzkokolejné, automobily a vozy. Policie silniční. První sekce čtvrté kanceláře obstarává službu intendační, poštovní, zdravotnickou, veterinářskou, ženijní, zásobování vodou a ubytování. Druhá sekce má na starosti zásobování střelivem a materiálem služby dělostřelecké a sbírání zbylého materiálu všeho druhu.

Col. Monsenergue: Le corps de cavalerie Couneau sur la Marne. Jezdecký sbor Couneauův na Marně za útupu od 3. do 6. září 1914. Dne 3. září levé křídlo Kluckovo spojeno s pravým křídlem Bülowovým dosáhlo Marny u Château-Thierry. Na samém kraji levého křídla páté francouzské armády stál 18. sbor u Dormansu. O něco západněji však postupovala ještě anglická armáda k La Ferté-sous-Jourar. Mezera mezi Angličany a 18. sborem poskytovala Němcům příležitost manévrovatí obchvatně proti francouzskému levému křídlu. Jezdecký sbor Couneauův byl na rychlo sestaven ze 4., 8 a 10. jezdecké divise, aby zapal nebezpečnou mezeru, kryl ohrožené levé křídlo 18. sboru a zastavil postup Němců. Měl tedy v těchto dnech neobyčejný význam.

Revue Militaire Française.

Leden 1925.

Requin: Organisation par le conseil de la Société des Nations... Organisece provádění práva dohlédacího Radou Spol. Národů v bývalých zemích nepřátelských: Německu, Rakousku, Uhersku a Bulharsku na základě resoluce ze 27. září 1924.

Grasset: Une bataille de rencontre. Bitva střetná u Virtonu, dne 22. srpna 1914. Německá 9. divise postupuje na Virton. Divisní eskadrona francouzská narazí na nepřítele. Němečtí huláni srazí se s předními francouzskými hlídkami. Předvoj 8.

francouzské divise vyrazí z Virtonu. Němci chápou se ofensivy. (Pokračování.)

Grenier: Aux Français le matériel, aux Allemands le moral! Francouzům materiál, Němcům morálku! Kritika známé brožury „Material oder Moral?“, kterou napsal generální inspektor německé pěchoty Taysen a v ní posuzuje bojové zásady francouzského vojska.

Joubert: Les transmissions dans un corps d'armée en couverture. Donášení zpráv v armádním sboru krycím, který je vzdálen své základny a rozprostřen po široké frontě. Autor řeší případ konkrétní. Charakteristické technické vlastnosti pošty radiotelegrafické. Užití civilní sítě k rychlé instalaci telefonického dorozumívání. Signály optické.

Pagezy: Tir contre avions et D. C. A. Střelba proti letounům a obrana protiletounová. (Pokračování.) Vývoj method.

Duchêne: Comment naquit l'artillerie de tranchée française. Jak vzniklo francouzské zákopové dělostřelectvo.

Revue d'Etudes Militaires.

Leden 1925 (č. 21.).

Le système fiscal français. Francouzská soustava daňová od Velké Revoluce do roku 1914. Periody: revoluce, konsulat, císařství, druhé republiky, druhého císařství, třetí republiky.

Revue du Génie militaire.

Prosinec 1924.

Lazard: La ligne ferrée de Nice à Coni. Zpráva o budované francouzské železniční trati z Nice do Coni v horském terénu, jehož geologické složení způsobuje mnoho nesnází a poskytuje inženýrům zajímavé problémy.

Grenet: A travers les mines militaires. Úvahy o vojenských podkopech. (Dokončení.) Topografie. Rychlost postupu. Signály.

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Leden 1925.

Barthélemi: Principes et Méthodes de Guerre dans la

Campagne Russo-Japonaise. Válečné zásady a metody v rusko-japonské válce 1904—1905. Zprávy. Jeviště operační. Armáda japonská a její mobilisace. Armáda ruská. Pochoďy, komunikace, spojení, zálohy, vedení operací, bitvy, trvání bitev, rozhodnutí, pronásledování, seskupení sil, příprava k válce, politika a strategie. Studie historická: vývoj, plány operační, přímý útok japonského loďstva, bitva na Yalu, obležení Port-Arthuru, operace proti armádám pomocným, manévry u Liao-Yangu, manévry u Mukdenu.

Jobé: Le principe de la bataille. (Pokračování.) Tažení r. 1915. Situace bojujících na konci 1914. Německý plán. Bitva u Augustova. Bitva u Gorlice.

G. de Cae: L'officier de renseignements du régiment d'infanterie. Zpravodajský důstojník u pěšího pluku. Pozorování. Naslouchání přímé. Pozorovatelna. Rozčlenění pozorovatelů a jejich instalace. Zprávy. Plán pozorovatelský. Výcvik v době míru. Zpravodajský důstojník za operací pěšího pluku. Daleko od nepřítele, na pochod, blízko nepřítele, u předního nebo zadního voje, u boční strany, u předních hlídek. Přípravy k ofenzivě. Fronta utkvělá. Úloha zpravodajského důstojníka pěšího pluku.

Beretze-Colet: Les destructions. Otázka destrukcí před r. 1914 a po zkušenostech válečných. Dnešní doktrína ve Francii. Předpisy anglické.

Willemas: Note sur l'observation bilatérale. Poznámka

o dělostřeleckém pozorování dvoustranném. Metoda dvoustranná, improvizovaná. (Studie matematická.)

Revue de Paris.

Prosinec 1924.

Bourget: Les bases de la défense nationale. Autor vychází zásadně z předpokladu, že ze všech situací teoreticky možných jest válka s Německem nejpravděpodobnější. Jest tedy nutné, býti zpraven co nejpřesněji o vojenských přípravách Německa. Jedině znalost těchto příprav přispěje k povzbuzení úsilí správně organizovaného na obranu národní. Mochutná služba zpravodajská jest nezbytným základem národní obrany. Podle autorova mínění, nebude příští válka dlouhá, poněvadž krajní využití všech zdrojů, podle zralé uvážení plánu, válku neobyčejně zkrátí. Letectvo ku př. může způsobiti velmi rychle konec války. Prostředky národní obrany musí býti přesně inventarizovány již v době míru, kdy také musí býti zabezpečena výroba válečná. Última ratio této výroby jsou zbraně co nejdokonalejší. Hodnota armády závisí na hodnotě důstojníků a poddůstojníků. Při krátké vojenské službě jest třeba důstojníků vysoce vzdělaných. Ze studie Bourgetovy vysvítá, jak složitá jest dobrá organizace národní obrany, ale zároveň, jak veliká tu jest odpovědnost vlády, nemenší než odpovědnost vrchního velitelství. (R. M. F. 1—25.) — Wf.

b) Revues německé.

Militär-Wochenblatt, ročník 109 (1924—1925).

Sešit 15.: „Frankreich u. sein Heer“. Rozbor studie angl. majora R. L. Sherbroockeho, jenž pobyl tři léta ve Francii (od roku 1918) a jemuž bylo povoleno navštěvovat i francouzskou válečnou školu v Paříži a jezddeckou školu v Saumuru. Souhrn jeho úsudků o francouzském vojsku je asi tento: Vojenský výcvik záleží na „dostatečných vědomostech“. (t. j. způsobilost každého občana k tomu, aby mohl konati vojenskou službu), na „jednoduchosti“, (t. j. výcvik musí býti dokončen v 18 měsících) a na „zdravém rozumu“. S francouzským vojnem musí se jinak zacházeti než s vojny jiných armád. Chce-li představený od něho dosíci, aby vykonal něco dobrého, musí mu vysvětliti, proč to žádá; nesmí-li na toto vysvětlení vojn odpověděti, nevykoná úlohu dobře; uvědomí-li si však, že rozkaz vyplývá z nutnosti, pak důvě-

řuje svému představenému a výsledky jeho činnosti jsou prvotřídní. Francouzský vojn kritizuje daleko více svého představeného, nežli flegmatický Angličan nebo „zcepaný“ Němec. Jako pšák bojuje lépe sám anebo s málo soudruhy. Na této národní vlastnosti založen je francouzský systém „groupe de combat“, jehož jádrem je automatická puška. — „Poilu“ bude bojovati samostatně i tehdy, padne-li velitel družstva. — V dalším podává autor své poznatky o organizaci kulometních útvarů, o doprovodném dělostřelectvu (canon d'accompagnement), o jezdecktu, o pancířových autech a o tancích (již v čísle 16.). — „Vom Pazifismus“, výpady proti Francii a úvahy o mezinárodním vojsku, organizovaném Společností národů. — Gen. v. Z w e h l: „Der Infanteriekampf in französischer Beleuchtung“, rozbor a kritika publikace francouzského plukovníka Alléhauta: „Le combat de

l'infanterie, étude analytique et synthétique après les règlements illustrée de cas concrets de la guerre 1914—1918" (Paříž Berger—Levreault 1924). Autor stati zmiňuje se krátce i o studii: Commandant Thierry: „La méthode d'instruction dans le cadre d'un combat de bataillon" (Paříž, Berger—Levreault 1924). — „Von der Heeresbespannung". Úvahy o doplňování konstva ve světové válce. Příklady z dějin válek krále Friedricha II. osvětluji poměry u armád, kde nebylo postaráno o dostatek spřežení. — Srbský pluk. Prokič: „Die Hauptursache der schlechten Versorgung der verbündeten und serbischen Truppen bei der Offensive 1918 von der Saloniki-Front her"; rozbor stejnojmenného článku, uveřejněného v časopise „Ratnik" 1922, č. 9.

Seš. 16.: Gen. Kuhl: „Graf Schlieffen „Cannae". Rozbor této publikace, vydané gen. Freytag-Loringhovem. — Brand, plk.: „Material oder Moral?"; názory autorovy o důležitosti moderního jezdeckta, které má být pro všechny své dřívější úlohy i v budoucnosti zachováno (vývoj zbrojní techniky nemůže zničit jezdeckto; jeho převážná služba neustoupila podstatně ve své důležitosti činnosti letectva; jezdeckta může být i na dále ve větších útvech na bojišti použito. — Gen. der Infanterie a. D. Frh. v. Freytag-Loringhoven. Nekrolog. Zemřelý byl jedním z nejlepších německých vojenských spisovatelů; jeho historická, vojensko-politická a vojensko-filosofická díla jsou práce klasické.

Seš. 17.: Kuhl: Eine neue französische Darstellung des Weltkrieges. Kri-tický rozbor publikace: Bourget: „Les origines de la victoire" (Paříž 1924. La Renaissance du livre. Boul. S. Michel 78.). — Von Cochenhausen: Rußlands Eintritt in den Weltkrieg. Rozbor publikace téhož jména, jejímž autorem je archivní rada Frantz (Berlín 1924. Deutsche Verlagsanstalt für Politik und Geschichte). — Mjr. Kols-horn: Wie ist für die Beschaffung des Heeresgerätes für den Kriegsfall im Frieden vorzusorgen? Autor stati po-dává zde praktické poznatky ameri-ckého generála C. C. Williamsa, který stál za světové války v čele americké-ho úřadu pro zaopatřování všeho ma-teriálu potřebného pro armádu. — Inž. Brandt: Gasschutz im Kampfwagen. Plynové masky není možno užívatí v útočném vozu; je tedy nutno, aby bylo vniknutí otravných plynů zabrá-něno zvláštní konstrukcí vozu (jeho úplné uzavření, absolutní odloučení prostoru, kde je umístěn motor od pro-storu, který je určen pro boj, pevně umístění palné zbraně v otáčecích vě-žích, neprodyšná uzavírka střílen cel-uloidovou průsvitnou tabulí a pro ob-

novu vzduchu umístění kyslíkových nádob a přístrojů uvnitř vozu.

V tomto sešitě počíná redakce uve-řeňňovati vybrané francouzské vojen-ské články přeložené do němčiny, jako úlohy, které mají čtenáři opětně pře-ložit do francouzského jazyka.

Seš. 18.: Major dr. Kretzsch-mann: Der Abtransport des XV. A. K. zur Schlacht bei Mülhausen. Autor popisuje tu prvý transport vojska pro-vedený ve světové válce. Příčinou jeho byl nenadálý vpád francouzského voj-ska od Belfortu k Mülhausenu, ještě za doby německého nástupu. XV. sbor byl tehdy rozložen u Strasburku. Roz-kaz 7. armád. velitelství k provedení transportu došel v půlnoci ze 7. na 8. srpen 1914, transport sám započal ve 4.13 h. Vojenská železniční správa sho-stila se tohoto úkolu velmi dobře a při-pravila včas prázdné vlakové garnitu-ry, ale jednotlivé vojskové eseloný ne-došly v určenou hodinu do stanic, kde měly být naloženy. To způsobilo znač-né zpoždění jednotlivých transportů, které byly místo 8. srpna na večer teprve 9. srpna dopoledne ukončeny. Kromě toho zasáhlo dvakrát velitel-ství 8. sboru samovolně do nařízení, které vojenská železniční správa vy-da-la, a určilo jiné vykládací stanice.

— Plk. Wiktorin: Moderne Kaval-lerie. Autor nastiňuje nejprve několik útoků jezdeckta ve světové válce (na př. útok rak.-uh. 4. jezdecké divise proti 10. ruské jezdecké divisi u Jaro-slavice vých. od Lvova dne 21. srpna 1914) a tvrdí, že lépe ozbrojené a mo-derněji vyvičené ruské jezdeckto se vyhýbalo boji koňmo, ačkoliv skýtala polská bojiště k takovým operacím nejvhodnější příležitosti. Ataky jezde-ctva proti pěchotě byly vždy bezvýsled-né; při tom způsobily byly jezdecktu největší ztráty padlou pěchoty teprve potom, když ataka se mezdařila (tedy při ústupu). Výzvedná činnost jezde-ctva neuspokojila z toho důvodu, poně-vadž nebylo jemu možno proniknouti hustými řadami pěchoty. Jezdeckto ztrácelo tudíž časem svůj význam; když pak nastal nedostatek píce a vý-konnost koní klesla, bojovalo jezdeckto pěšky. Dokud mohlo svoji pohyblivost využití, nebylo upotřebeno; tak na př. při postupu do Francie na pravém křídle německých armád; nebo nečin-nost ruského jezdeckta v roce 1914 a konečně v roce 1918 ke konci války v Italii, kdy mohlo italské jezdeckto v rovině u Pordenone úplně zničití ustupující 6. rak.-uh. armádu. (Naproti tomu využití jezdeckého sboru gen. v. Marwitz na počátku války, operace v Litvě a v Kuruonsku 1915, činnost jez-deckého sboru gen. Schmettova v Ru-munsku atd.) Z toho usuzuje autor, že moderní vedení války sice činnost jez-

dectva stězuje, ale že zůstává ono stej-
ně důležitým jako bylo dříve. — Kpt.
Krebs: **Die I. M. G. Gruppe der Zu-
kunft**: chce zvýšiti palební sílu roty a
tvoří družstva (8 mužů) s lehkým kulom-
netem. — Plk. Weitershausen: **Die Geschützkaliberfrage der Divisions-
artillerie**.

Příloha: **Der Kampfwagen**, Bolck-
heim: **Das Schießen vom Kampfwagen**,
**Nachrichtennittel bei der Kampf-
wagentruppe**. Gudernau: **Aufklä-
rung und Sicherung bei Kraftwagen-
märschen**. Autoři řeší zde různé orga-
nizační a taktické otázky útočných
vozů.

Wissen und Wehr. Roč. 1924.

Seš. 3.: Pplk. Herrm. v. Giehl:
**Cäsar als Feldherr und Staatsmann im
Lichte unserer Zeit** (pokračování z roč.
1923, seš. 1; uveřejňování této nadmíru
zajímavé studie bylo přerušeno smrtí
autorovou).

Studie ličí zápas mezi Pompejem a
Caesarem v polovici I. stol. př. Kr. Ca-
esarův vpád z Ravenny do Střední Ita-
lie (v prosinci roku 50), organisaci vá-
lečného loďstva, jeho tažení proti Mar-
sálii (Marseille), Španělsku atd.

Gen. děl. Berendt: **Mit der Artil-
lerie durch den Weltkrieg**. (Dokončení.)
Činnost německého dělostřelctva u
Verdunu, v Dobruží a v Rumunsku,
v bitvě na řece Aisné počátkem roku
1917, v Itálii (ofenziva z prostoru
u Zloczowa 19. července 1917), v Itálii
(průlom u Kobaridu) a v německé
ofenzivě 1918. — Pplk. Liebmann:
**Zur Frage der einheitlichen Kriegslei-
tung**. Otázka jednotného vedení operací
nebyla počátkem světové války Něme-
ckem rozřešena. Systém z roku 1866 a
1870—71 (císař Vilém I., Bismarck, Molt-
ke, Roon) nemohl se více uplatnit; na
německém trůně scházeli charakter, ja-
kým byl Vilém I., scházeli též jeho
osvědčení paladina. Německu se nepo-
dařilo přizpůsobiti vedení války své
politice. Autor zkoumá příčiny tohoto
neblahého rozporu v státní a ve voj-
enské organisaci německé říše a srovná-
vává tuto s organisací Francie a Ang-
lie. — Kpt. Müller: **Das fran-
zösische Wehrgesetz vom 1. April 1922**;
recenzor nového francouzského bran-
něného zákona, který odstraňuje pře-
kážky doplňování armády vlastním
obyvatelstvem (úbytek porodů), zmen-
šuje síce početní mňrový stav, ale zesil-
uje různými opatřeními bojovou
schopnost armády. — **Recense nové ně-
mecké vojenské literatury**.

Seš. 4.: **Voraussichtlicher Verlauf
zukünftiger Kriege**. Úvahy generála
Ironsida, ředitele angl. vál. akademie.
Uvádíme základní jeho myšlenky.
Žádný stát neodvázá se války, jestliže
by nebyl na její delší trvání při-
praven; to však nebude příčinou, že by

války déle trvaly; naopak každý z pro-
tívníků se vynasnaží, aby boje co mož-
no nejdříve rozhodl. Jestliže otázka, zdali
nemůže válkou ukončiti jeden veliký,
velice svědomitě připravený a všemi
moderními válečnými prostředky vede-
ný boj, ač zkušenosti světové války by
tomu nenasvědčovaly. Počátkem války
bude ihned všekro letectvo mobiliso-
váno, které má nepřátelské letectvo
co nejdříve zničiti, válečné přípravy
protivníkovy zmařiti a jeho morální
sílu podlomiti. Samostatným bojem ve
vzduchu nemůže se válka rozhodnouti;
absolutní nadvláda ve vzduchu, tak
jako nadvláda na moři, je vyloučena.
Protivník najde vždy dosti prostředků,
aby ofenzivní síla leteckých útoků se
menšila; ztráty lidské a ztráty mate-
riálu přivodí brzo nucený klid ve vzdu-
chu. Duch obyvatelstva bude však le-
teckými ofenzivami vystaven těžkým
zkouškám; paniky a zdesení však ča-
sem zmizí. Nejlepším prostředkem zů-
stane vždy omeziti možnost zásobování
nepřátelské země blokadou; to však
vyžaduje dlouhého času. Letecké útoky
změní mobilizační techniku a techniku
strategického nástupu. Armády budou
moci, využívše mechanického pohonu,
velmi rychle postupovati do nepřátel-
ského území, jehož obsazení bude mít
nesmírný morální účinek na tamější
obyvatelstvo. Rozhodný boj na zemi
musí býti připraven zdražilou ofenzivou
letectva. Cílem pro všechny operace
zůstane vždy nepřátelská armáda. —
**Welchen Einfluß haben Waldzonen
und Wälder auf Heerführung und
Truppenverwendung?** Nejmenovaný au-
tor se domnívá, že ustanovení o lesních
bojích, jak je podává nový polní řád
německého vojska, nemohou mít vždy
a všude platnosti. (Řád praví: „Útok
lesem je obzvláště obtížný; obrance má
však dosti příležitosti, houževnatě se
brániti“, a na jiném místě: „Boj v lese
vyžaduje značnou samostatnost nižších
velitelů a jednotlivého vojína; ale
v lese neodolá srdnatost jednotlivce
na menší vzdálenost přesile protivní-
kově.“) Správnost své domněnky chce
autor dokázat příklady ze světové vál-
ky: (boje v červenci 1918 v prostoru:
řeka Ourcq — lesy u Vassy a Enghien;
bitva u Tannenberku, boje v lesnatých
močálech Polesie atd.). — Podpluk.
Herrmann von Giehl: **Cäsar als
Feldherr, und Staatsmann im Lichte
unserer Zeit**. (Dokončení.) Pokračuje
v líčení charakteristiky Caesarovy jako
pána Říma, podává obraz jeho vojens-
kých reforem, bojů ve Španělsku
(koncem roku 47 př. Kr. proti Gnaeu
Pompejovi, jehož porazil u Mundy), a
další činnost až do jeho smrti. — Al-
trichter: **Die große Schlacht in
Frankreich vom 21. März bis 4. April
1918**. Historická studie: příprava k ně-

mecké ofensivě (plány, organizace útočných armád shromažďování materiálu), její průběh a taktické a strategické úvahy.

Seš. 5.: General der Infanterie a. D. Frh. von Freytag-Loringhofen. Nekrolog s udáním všech spisů tohoto plodného německého vojenského spisovatele, vojenského historika a filosofa. — Friedrich von Sonnenberg: **Neuzeitliche Heerestechnik.** Autor, podává definici slova „Heerestechnik“, rýsuje její úkol, t. j. vytvořit prostředky k boji a to: zbraně, prostředky k výzvědné, k předzvědné a dopravní službě. V obsáhlé studii uvažuje o nejdůležitějších z těchto válečných prostředků. — Kapitán dr. Richard Speich: **Der amerikanische Generalstab.** Dějiny vývoj, jeho nynější organizace a úloha. — Lt. Volckheim: **Betrachtungen über Kamafwagen-Organisation und -Verwendung.** Organizační a taktická studie o útočných vozech (tancích). — Mjr. Frantz: **Die Entwicklung des Offensivgedankens im russischen Operationsplan.** Vývoj ruského operačního plánu pro válku s Německem a Rakousko-Uherskem.

Jun.

Heerestechnik, roč. II. (1924). Ve výtahu.

Čís. 6.—12.: Reimann: Der Kartentwinkelmesser (seš. 6.), nově sestavená pomůcka, sloužící k tomu, aby mohly být určité body v mapě přesně zjištěny a na plány přeneseny, nová konstrukce t. ř. „transporteuru“. — Gen. Schwarte: **Regionale Geologie der Kriegsschauplätze 1914—1918** (seš. 6.) ukazuje na obětavou a záslužnou práci geologů německé armády ve světové válce a upozorňuje na dílo: dr. J. Wilser: **Die Kriegsschauplätze 1914 bis 1918 geologisch dargestellt** (Berlin W. 35, Gebrüder Bornträger). — Inž. Brenner: **Röhn-Segelflug-Weltbewerb 1923** (seš. 6.): výsledky německých závodů v plachtovém letu, pořádané v pohoří Rhönu. — Prof. Brunswig: **Explosivstoffe.** (Pokračování a dokončení. Seš. 6 a 7.) — Gen. Borries: **Der große Krieg 1914—1918** (seš. 7.). Rozbor 2. dílu publikace téhož jména, vydané od M. Schwarteho. — Major Jacobsen: **Die Nachkriegstätigkeit der uns benachbarten und übrigen Militärstaaten auf dem Gebiete der Vervollkommnung des cnemischen Krieges** (seš. 8. a 9.) navazuje na výrok francouzského generála Feuvillea: „nadvládu nad světem získá onen, komu se podaří chemickou zbraní tak účinně, že nebude žádnému z jeho protivníků možno tento útok odraziti“. (La France Militaire ze dne 31. ledna 1922.) V dalším promlouvá o opatřeních pro chemickou válku u Polska, ČSR (zařízení zkušební plynové stanice

v Bystrovaněch u Olomouce; boj plynem a ochrana proti němu není v ČSR ještě dostatečně vyvinuta; plynové střely vyrábí Škoda v poměru asi 50% k celé výrobě střel; kromě francouzského vzoru užívá ČSR i vzoru německého, Ruska, Švédska, Belgie, Švýcarska, Itálie, Anglie, Španělska a Spojených států severoamerických. Účinek chemické války se bude pro oba protivníky jevit v těchto třech směrech: 1. ztrátami živého materiálu (vojín a kůň), 2. tím, že podstatně znesnadní ba i znemožní u vojska volnost pohybu, schopnost k boji a výkonnost v boji a 3. dovoz veškerého materiálu se stane odvislým od nepohodlného a škodlivého zvýšení dopravních prostředků. — Dr. Speich: **Das neue Entfestigungsgesetz** (seš. 8.), který byl 28. července 1924 německým říšským sněmem přijat. Zrušeny budou tyto pevnosti: Wesel, Kolín nad Rýnem, Koblenz, Mohuč, Germersheim, Friedrichsort—Kiel a Helgoland. — J. M.: **Die polnische Landesbefestigung** (seš. 8.) zkoumá, k jakému účelu použije Polsko oněch dřívějších německých pevností, které byly přivtěleny po míru do jeho území. Opevněná čára Visla—Narev—Bohr bude asi znovu vybudována s frontou na západ; pevnosti Toruň a Poznaň značily by těžké ohrožení každé německé ofensivy směrem k Visle; Krakov bude důležitým pro obranu průmyslové oblasti hornoslezské, Przemysl a Lvov budou čelití útoku československé armády. — Inž. Rössing: **Das Sprengluftverfahren** (seš. 9), užití traskavého vzduchu pro válečné účely. — Kpt. Dörffer: **Die Technik der Raupenfahrzeuge, insbesondere Kampfwagen und Kampfwagenabwehr** (seš. 10.). Historický vývoj housenkového pásu a technické podrobnosti. — Rozdělení tanků podle konstrukce a bojového účelu; požadavky na moderní tank; nynější stav útočné vozby u různých států. Zdařilé obrazy doprovázejí obsáhlou studii. — Inž. K. Becker: **Theorie und Praxis in der Ballistik** (seš. 10.). Dr. Regele: **Grundsätze über die Verwendung der Pioniere im Felde** (seš. 10—12.). Nástin organizace a upotřebení zákopnických útvarů v poli. — Maj. Drees: **Industrie — Staat und Wehrmacht** (seš. 11.). Průmyslový charakter státu má vliv na jeho brannou moc, která je vždy daleko mocnější nežli branná moc státu agrárního (průmysl zhotovuje válečné prostředky, agrární stát musí je dovážeti). Tuto nevýhodu odstraňuje však zdravé, silné obyvatelstvo státu agrárního. — Kpt. Justrow: **Betrachtungen über Schußweiten, Anfangsgeschwindigkeiten und Geschossgewichte neuzeitlicher Schußwaffen** (seš. 12.). Ballistická studie. — Jun—

c) Revues maďarské.

Hadtörténelmi közlemények. (Zpráva z oboru válečných dějin.) XXIII. XXIV. ročník.

Obsah:

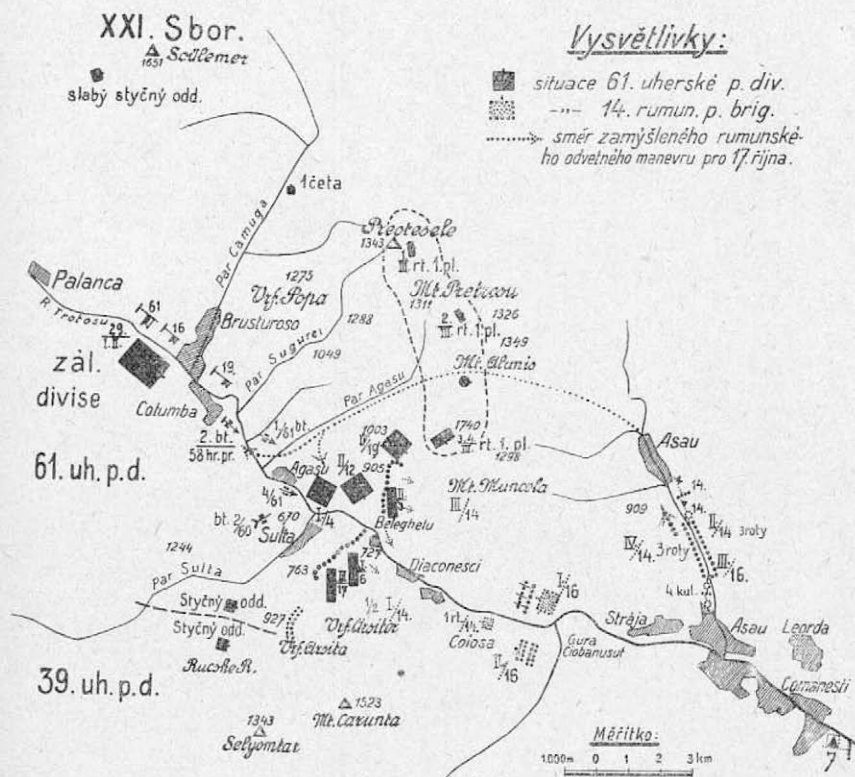
1. Evžen Pilch. **Újraébredés.** (Znovuzrození.) Je to slavnostní úvod k novému ročníku této revue, která by byla pro nedostatek peněžitých prostředků málem zanikla. Obsahuje ne zcela jasně vyjádřené naděje na obrození země a končí výrokem v Pešti žijícího arciknížete Josefa, kterým se zachráněnému vojenskému časopisu ukazuje

poslední války jedním z kamenů ve skálopevných základech, na nichž pro dalších tisíc let vystavíme nové bašty starého Maďarska.

2. Arcikníže Josef. **A 31. hadosztály a komárnol útközetben s a reá következett visszavonulásban** (1914 szept. 8—14). (31. p. d. v boji u Komárna ve východní Haliči, asi 25 km na severovýchod od Sambora a na ústupu, který byl po tomto střetnutí 8.—14. září 1914.)

3. Körösi Sándor: **Macchiavelli és Zrínyi.** (Macchiavelli a Zrin-

Náčrt č. 1. (Výtah z originálních dvou náčrtů).

Situace 61. uh. p. div. 16. října 1916 ve 23 h a situace 14. rumunské pěší brigády v tentýž den dopoledne. — Příloha č. 1. k boji 61. div. u Agasu dne 16. a 17. X. 1916.

jeho nový směr. A tento výrok zní doslova:

„Posilující sebevědomí našeho národa a povzbuzující jej, aby si důvěřoval a sebe sama ctil, budujeme pomník maďarské slávě, a tak budou i dějiny

ský.) Tendenční článek, sledující utužování vzájemnou náklonnost Maďarů s Itálií a dokazující, že Zrínský znal spisy zmíněného Itala a že tyto spisy přispěly značně k zdokonalení vojenské zdatnosti Zrínského.

4. Godányi Ernő: **Az agasui ütközet, 1916 okt. 17.** (Boj 61. p. d. dne 17. října 1916 u Agasu v sedmihradských Karpatech.)

Tento boj jest pro nás důležitý proto, že v něm jde o velmi zajímavé operace v horách, podobných našim slovenským. Pro nedostatek místa vyjímáme z dosti obsáhlého článku jen volný, stručný popis děje i některá ponaučení a připojujeme několik kritických poznámek.

61. uherská pěší divise, skládající se ze dvou domobraneckých horských pěších a jedné dělostřelecké brigády, je ve svazku VI. rakouského armádního sboru a je včleněna mezi 39. uherskou pěší divisi na jihu a mezi XXI. sbor na severu; postupuje údolím Trotusu, pronásledující části 7. rumunské pěší divise. Její situace dne 16. října 23 h je znázorněna přiloženým náčrtem č. 1.

Podle tohoto náčrtu dobyly předvoje 61. uh. p. divise, skládající se ze 3 praporů (II./3., I./6. a III./17.) a 4 bt. (hr. 2/58, lehké houfnice bt. 1 a 2/61 a hor. bt. 2/60) dobře vybudované posíce zadního rumunského voje na čáře 908 — Belegheleu — 727 — 763. Pro tmu nemohou však využítí úspěchu a zůstanou poblíže dobyté posíce.

Prapor IV./19, který měl podporovat předvoje, se boje nezúčastnil, jelikož mu v tom bránil obtížný horský terén, a dospěl v noci někde na jižní křídlo III./1 praporu. Kam? To nebylo lze zjistit ani do soumraku příštího dne.

Valný voj 19. p. brig., která řídila boj předvojů, skládal se jen z I./4 a II./12. pěšího praporu a dospěl asi 2 km na východ od Agasu.

Valný voj divise tvořily dva prapory 29. p. pl. se zbytkem dělostřeleckva u Brustorasy. Mezi ním a zádi 19. p. brig. byla mezera asi 6 km.

Čtvrtý pluk této divise byl ještě dále vzadu směrem na západ jako záloha VI. arm. sboru.

Mezi severním stvčným oddílem divise a severním křídlem předvojů je těžký hornatý a silně zalesněný terén, více než 15 km rozlehlý. V této veliké mezeře jsou jen asi dvě rotý a několik jezdeckých hlídek, konajících tam převědy. Toto nedostatečné boční zajištění stalo se již druhý den divisi osudným, třebaže pro 17./10. zastavila prozatím další postup předvojů, že jim nařídila uspořádati se v dobyté posíci a očekávat tam další rozkaz k postupu, který měl býti vydán ihned, jakmile by zmíněné již slabé převědy osvětlily situaci v levém, severním boku 61. divise.

Náčrt čís. 1 znázorňuje nám současně situaci té části 7. rumunské divise, která se na druhý den, t. j. 17.

října, účastnila bojů s 61. uh. pěší divisi.

Poražený rumunský zadní voj, necelé dva prapory 14. p. brig. (III./14 a ½ I./14) ustupuje pomalu dne 16. října v noci ve směru východním. Ale již odpoledne téhož dne rozhodl se velitel 7. rumunské divise pro protiútok, který má býti za svtání dne 17. října vykonán a to čelně čtyřmi prapory (III./14, I./14, I./16, II./16) a bočně 3 prapory pod velením velitele 14. p. brig. Na náčrtu vidíme tyto 3 prapory (II./14, IV./14 a III./16) v údolí Asau, jak pochodují na sever, aby přes Mt. Alunis, kóta 1349, a údolí Par Agasu vpadly do boku 61. p. d. a do zad jejich předvojů.

Noc ze 16. na 17. října uplynula u 61. uh. p. div. klidně. Ačkoliv již od 15. října nedošly žádné zprávy od zmíněných již slabých převědných oddílů v hornatých a zalesněných krajích levého boku a prapor IV./19 ještě stále nedosáhl důležité hory Mt. Muncela (viz 2. náčrt) a, třebaže velitelství divise činilo námitky, nařídil velitel VI. arm. sboru dne 17. října v 10 h. další energický postup za domněle ustupujícím nepřítelem v údolí říčky Trotosu.

Ale ještě dříve, než mohla 61. p. d. vydati rozkaz na pochod — asi v 11 h — objevil se v údolí Par Agasu u vesnice Agasu obchvatný proud devíti rumunských rot, kterým velel velitel 14. p. brig., přepadl tam čelní trény 19. uh. brigády a její 3 baterie a zmocnil se jich. (Viz náčrt č. 2.) Objevení se těchto sil za zády předvojů v mezeře mezi předvoji a slabou divisní zálohou (dva prapory 29. pl.), která právě obědvala, uvedlo 61. p. d. do velmi kritické situace. Překvapení bylo úplné. Současně uplatnil se čelní útok čtyř rumunských praporů, útočících za podpory dělostřeleckva hlavně ve směru Mt. Muncela, a zdá se, že i tento útok měl úspěch. Předvoje 61. p. d. se obrátily čelem vzad. Autor článku praví ovšem, že se tak stalo proto, aby čelily obchvatu rumunských sil od vesnice Agasu. Katastrofa 61. p. d. se zdála býti nevyměnitelnou.

Nedošlo však k ní. Štěsti se obrátilo. Divisní záloha 61. p. d., dva prapory 29. p. pl. zahájily bez rozkazu, čistě z vlastního popudu protiútok. Jeden prapor po severních-východních údolích Trotosu a jeden přímo v údolí. (Viz náčrt 2.) K 16 h podařilo se jmenovanému praporu zdolat bočným, překvapujícím útokem síly rumunského obchvatného proudu u vesnice Agasu, které tam stále ještě prolévaly, zabrány jsouce pořádáním zajatců, ukořisťných děl a trénů. V krátké době asi jedné hodiny byl celý rumunský ob-

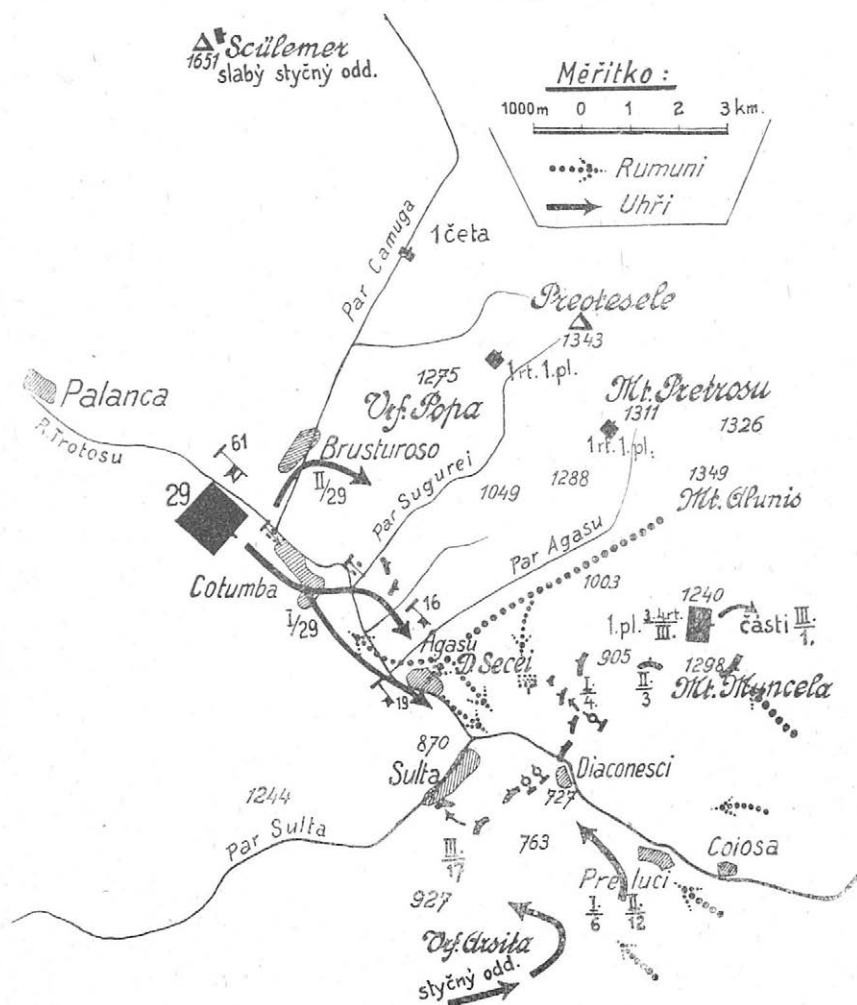
chvatný proud tří praporů zničen nebo zajat.

Z těchto jednoduchých událostí lze vytěžit mnohá poučení.

Ve vysokých horách nesmíme ani při pronásledování lehkovázně proni-

Naopak oddíl, kterému se podaří dospět překvapujícím obchvatným pohybem až do boku hlavního nepřátelského pronásledujícího proudu a zažáda nepřátelských předvojů, musí pečovat o ochranu svých

Náčrt čís. 2. (Výtah z originálu.)

Situace dne 17. října 1916 v 16 hodin. — Příloha č. 2. k boji 61. div. u Agasu 16. a 17. X. 1916.

kati jen podélnými, hlavními údolními, neboť zalesněné hornaté krajiny skýtají mnoho příležitostí pro útoky do boku údolních proudů. A tyto se musí kryti řádnými převědy, které mají s dostatek pojítek pro rychlé dodávání získaných zpráv.

vlastních boků a nesmí se zabývatí kořistěním děl a trénu dřívě, než by zničil nepřátelské zajišťovací oddíly. V našem případě měl tedy zničení nejdříve uherské předvoje. Bylo by to snadné v souvislosti s útokem

čelním, který sám o sobě měl již jakýsi úspěch. Takto by se byla odvažná 14. rumunská p. brig. stala nesporně pánem situace, získala by a odvezla bezpečně značnou kořist a položila základ k dalším ještě významnějším úspěchům rumunských sil proti VI. uherskému armádnímu sboru.

5. Pilch Jenő: **Háborúba megyek.** Törédék Karsa Ferenc honvédfőhadnagy naplójából. (Jdu do pole. Úryvek z deníku honvédského nadporučíka Františka Karsí.) Je v něm zajímavá poznámka o tom, jak šaryši Slováci, nechťice prolévají svoji krev pro Maďary, přechali od honvédských útvarů.

6. Sbírka původních spisů z oboru válečných dějin obsahuje:

Bocskay István haditörvénye (1606). Válečný zákon Štěpána Bocskaye. Uveřejňuje Ludvík Kemény podle soudobého spisu z **košického** městského archivu, založeného tam pod číslem 5182.

Magyaróvár felszerelése. (1621.) Výzbroj pevnosti Magyaróváru.

Gróf Nádasdy Pál kinevezi Rathay Györgyöt dunántúli vicegenerálissá. Hrabě Pavel Nádasdy jmenuje Jiřího Rathay vicegenerálem za Dunajem.

7. Literatura z oboru válečných dějin.

Vadnai kritizuje knihu „**Der österr. reichisch-ungarische Krieg**“. Bearbeitet von Hoen, Metzger, Pohl atd. Leipzig (knihy je 5. svazkem díla Schwarte: **Der große Krieg 1914—1918**).

Kritikovi se zdá, jakoby kniha nevyzvedla s dostatek zásluhy a statečnost maďarských vojáků.

8. Soutěž o literární cenu 30 000 maď. korun na nejlepší spis o tom, že maďarské (uherské) pluky nebyly příčinou rozvratu rak.-uh. armády v poslední válce a zvláště ne na Balkáně a v Italii.

Další cena 10 000 maď. korun na dějiny povinnosti maďarských magnátů měst a žup dodávat králům vojsko.

9. Dr. Alexander Márki: **Marborough herceg és a karucok** (1704). Kniha Marlborough a kuruci (maďarští povstalci z doby Leopolda I.).

10. Dr. Emerich Lukinich. **Porosz toborzás Magyarországon** (1722—1740). Jak najímali Prusové vojáky v Maďarsku (1722—1740).

11. Soos Elemér: **Sóvár története es leirése.** Popis a minulost Solnohradu (u Prešova).

12. Dr. Jan Szendrei: **Magyar hadtörténelmi emlékek a kalföldi múzeumokban (5: ik közlemény).** Maďarské památky z oboru válečných dějin v cizích museích. (5. pokračování.) Tentokrát jde o germánské národní museum v Norimberku a o arsenál v Berlíně.

13. Antonín Szentgáli: **A segesvári ütközet (1849 jul. 31.) orosz forrás nyomán.** Střetnutí u Segesváru dne 31. 7. 1849) podle ruského pramene.

14. Walter Stielly: **Részlet a m. kir. 41. honvéd hadosztály kárpáti harcaiból, 1915 márciusában.** Drobnůstka z bojů 41. honvédské pěší divise v Karpatech v březnu 1915.

Je to dobrý příklad postupných, co do šířky omezených, zdařilých dvou útoků na výšiny se strany rak.-uherské a dovedného průrazu místního významu, vykonaného Rusy údolím.

Krátký obsah:

Útokem od jihu, z Lesních Karpat, chce rak. vrchní velitelství osvoboditi obležený Přemyšl. Mezi divisemi za tímto cílem soustředěnými byla i 41. honvédská divise. Tato přijela ze zápu. Haliče a vystoupila v první polovici února z vlaků na trati Humenné—Stakčín. Odtud pochodovala na severní svah Lesních Karpat a po několika utkáních přišla 19. února do hor na východ od železnice Lupkov—Sanok. Podléhala XIX. sboru. Dne 3. března dosáhla této situace: Její pravé křídlo je asi 2 km na jih od vesnice Rabe, střed asi 2 km na jihovýchod od Mikowa a levé křídlo asi 2 a půl km na sever od západního vchodu do vesnice Wola Michowa.

Bojem a počásím klesl její počet na 6386 pušek. Šíře úseku 6 km. Terén zalesněný, téměř bez cest. Jen jedna, a to špatná, silnice. Divisní dělostřelectvo neúplné. Má jen 2 bt. pol. kan., 3 bt. pol. houf., 1 hor. bat., 1 bt. hrub. houfnic.

Rusové v dobrých, místy drátěnými překážkami obehnaných posicích. Počty větší. Dělostřelectvo silnější. Více střeliva. Lepší komunikace.

Útok zamýšlen ve dvou údobích. Nejdříve skupina A (skládající se z pěti a půl praporu) proti kotě 913 a trigonometru 990 Chrysczata.

Pak ve středu skupinou B (tři a čtvrt praporu) a C (čtyři a půl praporu) proti Magurycze 884 a proti 704 a 720.

Útok skupiny A započal dne 7.3. v 17 h po dobré přípravě dělostřelectvem a byl vykonán za příkladně, duchaplným časovým rozvrhem zajištěné, neustálé dělostřelecké podpory. Ve 20 h bylo dobyt předních ruských posic a ve 22 h padla i důležitá kóta 913. 470 zajatců.

Útok skupin B a C započal den na to, 8. března v 5 h. Nejdříve proti Magurycze, kdež bylo zajato 300 Rusů, a pak z dobyté Magurycze směrem jižním proti kotě 704 obchvatně a od jihu skupinou C čelně.

Úspěch obou útoků měl blahodárny vliv i na úseky sousedních divisí, kde

museli Rusové zpětným pohybem upravit znovu svou obrannou posíci.

Všechny tři útočné skupiny zajaly celkem 16 důstojníků, 1513 mužů a 4 kulomety.

Zdařený ruský průraz v údolí od vesnice Mików směrem jihovýchodním neměl pro celkovou situaci žádného významu, protože byl příliš úzký a mělký.

Z těchto bojů vyvozuje pisatel, že v posíci válce nemají výšiny té ceny, jaká se jim všeobecně připisuje. V obraně máme sice využívat výšin, nemáme však podceňovat výhod, kterých nám skytají.

V střetném boji jsou ovšem výšiny důležitější než ve válce posíci.

Ve válce posíci máme útočit tam, kde se můžeme domnívat, že narazíme na nejmenší odpor, a tam, kde nám z útoku vyplyne největší úspěch a prospěch, bez zření k tomu, zda by to bylo v údolí nebo na výšinách. Běží o to, prolomit dosti hluboko a široko, aby bylo lze těžiti z průlomu bočním rozšiřováním úspěchu.

Chyba se stala, že vyšší velitelství nařídilo, aby byla pro nedostatek posic ponechána část dělostřelectva vzadu. V boji, o nějž běží, bylo užito 5—6 baterií na 7 km fronty (na západní frontě u Chemin des Dames na 1 km 36 baterií).

V posíci válce nemají dělostřelecké posice takové důležitosti, jako správné řízení soustředěné palby. Složitých střelebných rozvrhů lze užiti jen ve válce posíci.

Boj střetný žádá co nejjednodušší způsobu užiti dělostřelectva.

15. Dr. Jiří Rákosi: **Durazzo bevétele** (1916).

16. Jenő Pilch: **Pörpatvar báró Révay Antal tábornok hagyatéka körül** (1806). Soudní řízení ve věci pozůstalosti po baronovi Antonínu Révay.

17. Jenő Gyalóka: **Cziffra János huszárhadnagy vitézkedése** (1814/1815). Hrdinství husarského poručíka Jana Cziffry.

18. Dr. Jan Károlyi: **Régi magyar kapitányok és generálisok**. Starí maďarští kapitáni a generálové.

19. Josef Ernyey: **Blatnicza vára és urai**, Blatnický hrad a jeho panskvo.

20. Jenő Pilch: **Adatok Görgey Arthur élet-és jellemrajzához**. Příspěvy k popisu charakteru a života Artura Görgeyho.

21. Károly Lukáts: **Buda és Pest megerősítésének terve 1850-ből**. Plán pro opevnění Budapešti z r. 1850.

22. Dr. Jiří Rákosi: **A 20. honvéd hadosztály felvonulása az észak-harcterre és első harcra kelése Rohatynuál** (1914 augusztus 29. 30.). Nástup 20. p. d. honvédů na severní bojiště a zahajovací boj u Rohatynu (29. a 30. srpna 1914).

23. Tivadar Braun: **Hajóhadunk olaszországi első haditette** (1915). Naše námořní moc v prvním utkání s Italy (1915).

24. Jenő Schwarzer: **Magyar huszárok a világháborúban**. Maďarští husari ve světové válce.

Maj. Libor Vítěz.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Legionářská literatura:

Pěší pluk č. 9 Karla Havlíčka Borovského v ruských legiích. (Stručné vyličení činnosti pluku v bojích za svobodu vlasti v letech 1915—1920.) Sestavil major Václav Nouzák. V Mostě 1924. Nákladem Osvětového sboru p. pl. č. 9. Stran 102.

Tatranci. (Dějiny 7. střeleckého Tatranského pluku od jeho založení do návratu do vlasti.) Sestavil a načrtny opatřil kapitán r. l. Václav Ivičič. V Praze 1924. Nákladem „Památníku Odboje“. (Knihovna P. O. sv. 35.) Stran 243. —

Monografické vyličení dějin legionářských pluků bylo zahájeno Pamětní

knihou I. střeleckého pluku Jana Husí, vydanou r. 1920.) Tato Pamětní kniha byla ovšem myšlena jen jako práce předběžná a prozatímní, než dojde k obsírnému a důkladnému zpracování bohatých dějin nejstaršího pluku ruských legií. S osudy tohoto pluku nejúže souvisí, jsa vlastně po několik let jeho podstatnou součástí, život záložní roty České družiny, přejmenované později na záložní prapor, poté na záložní pluk, jemuž se dostalo na konec oficiálního názvu Pěší pluk č. 9 K. Havlíčka Borovského. Snad právě

*) Viz referát dr. Tschorna ve „Vojenských Rozhledech“ roč. II. 1921, str. 136—137.

svrchu zmíněná okolnost, že dějiny základních formací 9. pluku nelze odlučovat od dějin 1. pluku a čsl. brigády, vedla autora, majora V. Nouzaka, k tomu, že vznik pluku shrnul jen do kratičké kapitoly úvodní a začíná teprve vlastní historií 1. záložního pluku, jenž stejně jako celá I. divise, k níž patřil, byl zván též husitským. Křest ohněm obdržel pluk 10. března r. 1918 v boji u Bachmače; za protibolševického vystoupení sdílel osudy nejzápadnější skupiny našeho armádního sboru, zvané skupinou penzskou, později samarskou, prodělal řadu bojů v Povolží, zejména boj u Buzuluku, boje na frontě nikolajevské, u Bugulmy, na frontě sibiřské a konečně ústup k Urálu. Veli- telem pluku byl poručík, později plu- kovník V. Petřík. V únoru r. 1919 pře- šel pluk do nově utvořené divise třetí a účastnil se opět v tomto novém svaz- ku ochrany sibiřské magistrály, zejmé- na operace manské. Ani evakuace do- mů nebyla proň obyčejnou dopravou. Ti- ha situace spočívala, jak známo, jed- nak na předvoji, jemuž přišlo raziti cestu územím Semenova, jednak na zadním voji III. divise, napadaném bol- ševiky. I 9. pluk ocitl se tak v novém konfliktu s místními sověty a s před- vojem rudé armády. Tu se autor záji- mavě rozepisuje i o místních událo- stech ruských v Jenisejském Kansku, pokud měly souvislost s osudy čsl. voj- ska, a přináší nové detaily, osvětlující chaotické poměry za naší druhé ana- base k moři. Věci bylo by posloužilo, kdyby se byl autor přidržel více osudů svého pluku a nerozšiřoval se o vše- obecných poměrech III. divise. Cena plukovních monografií jest právě v tom, co přinesou nového ze života pluků pro celek vojska. Poslední ka- pitoly líčí mořský transport a cestu přes Ameriku do vlasti. Zakončení za- hraniční činnosti bylo u devátého plu- ku, stejně jako u sedmého, velmi ne- radostné. V Německu byly pluky od- zbrojeny a do nových svých garnison přisílily beze zbraní...

Autor chtěl svou práci, jak skrom- ně praví v úvodu, jen odpomoci „ne- dostatku pomůcek, z nichž by se čer- pala látka pro přednášky o historii pluku“. Máme-li na zřeteli tento úkol, možno říci, že jej autor vyplnil dobře. Omezil se sice téměř výhradně jen na bojovou činnost pluku, ale podal jasné a přehledné vše, co po této stránce bylo v dějinách pluku historicky vý- značné. Důležité události přesně datuje a líčení bojů provází bystrými postřehy taktickými. Pro informací čtenářů měly by však být připojeny přehled- né mapky bojišť a úseků magistrály. Konečné ocenění bojové činnosti pluku bude ovšem možno teprve později, až historický materiál bude úplnější a až

budou jednotlivé boje prostudovány též podle záznamů ostatních zúčast- něných pluků, jakož i podle pramenů bolševických.

Druhá práce, Ivičičovi Tatraci, jest založena širě, sledující od počát- ku i vnitřní život pluku a dotýkající se aspoň letmo všech složek vojenské or- gamisace. Podrobněji zpracovává vý- voje různých důležitých služeb v plu- ku, jako výzvědné, spojovací, hospo- dářské, zdravotní, fotografické, osvěto- vé atd. slibuje autor napsati později.

Historie pluku počíná se formová- ním „záložního praporu 3. Tatranského pluku“ v Berezani 12. června (25./6.) 1917 r. st. Oficiální datum, uváděné autorem pro založení pluku, 15. kvě- tna (28./5.) r. st. není, podle mého mi- nění, dostatečně odůvodněno. Příchod dobrovolců do Berezaně, aby tam upra- vilí ubikace pro nový vojenský útvar, nelze ještě pokládati za založení plu- ku. Pluk, určený již svým názvem pro koncentraci dobrovolců ze Slovenska, nelíší se podstatně svým složením od ostatních pluků ruských legií. Jediné ryze slovenská 12. rota tvořila výjim- ku. Při líčení prvního stadia vývoje pluku v Berezani snažil se autor za- chytiti život pluku po všech jeho stránkách, vojenský výcvik, smutné poměry ubikací a zásobovací, nepří- zeň místních sedláků, hlad a zimu, a z toho se rodící bolševism, přechod určitého počtu vojáků do rudé armá- dy a p. O komitétěch a jejich práci v oné době mohlo být řečeno více. Boj u Bachmače jest, bohužel, odbyt velmi stručně, odkazem na monografii Čer- mákovu. Jelikož i 9. pluk spokojil se při bachmačských bojích jen pouhým citátem z Čermáka, nutno vytknouti, že takovýmto způsobem historií Bach- mače se neposlouží. Právě Čermák si přál, aby jeho líčení, zprávy a údaje byly doplňovány a kontrolovány účast- níky bojů, aby materiál, z něhož on čerpal, byl rozmnožen záznamy jed- notlivých pluků a částí!

Také tam, kde píše autor o náladě vojska a o situaci 7. pluku před vy- stoupením, čekali jsme více. Události novonikolajevské jsou uvedeny poměr- ně stručně, za to více vyniká Mariinsk, ovšem jen proto, že autor mohl v to- to případě použití obsáhlé rukopisné práce generála E. Kadce, sousředu- jící všechny dokumenty o Mariinsku. Toto neúměrné rozčlenění látky jest patrné i při líčení bojů za vystoupení; autor řídil se hlavně podle toho, jak mnoho materiálu měl k dispozici. Dnes, kdy účastníci a pamětníci těchto bojů jsou ještě na živu, měl autor ne- dostatek archivních pramenů naha- díti jejich svědectvím, aby tak význam a důležitost jednotlivých bojů byly ve spleti bojové činnosti pluku jasné roz-

lišeny a čtenáři patrný. Sám ovšem z vlastní zkušenosti vím, jak těžko se již dnes shánějí informace od účastníků, jimiž by se mohl rovnocenně nahradit nedostatek materiálu archivního, a proto musíme být autorovi vděční již za to, že první snesl pro historii pluku vše, co mu bylo možno.

Bojová činnost 7. pl. za vystoupení až do opuštění Sibíře byla velmi bohatá a pluku připadl významný úkol již tím, že velitelem jeho byl kapitán, později plukovník Gajda. Menší část pluku účastnila se vystoupení ve skupině vladivostocké. Jakýmsi pojítkem obou těchto skupin možno počítati zásahnutí kap. Hoblíka do incidentu irkutského. Pro lepší přehled měl autor tento incident zařaditi synchronisticky hned k počátku vystoupení, jehož byl historickou součástí. Operace bajkalské ve skupině Gajdově a boje u Kaulu ve skupině vladivostocké znamenají vrchol bojové slávy pluku, po němž následoval rychlý pád, vnitřní rozvrat a demoralisace na jekatěrinské frontě. Autor neskrývá před čtenářstvem této smutné skutečnosti, vrcholící konečně v odzbrojení 7. roty... Než vlnitá křivka vývoje pozdvihla opět brzy slavné jméno pluku v nových operacích, jež podnikl mladý, energický velitel major Váňa na kungurské frontě koncem r. 1918 a počátkem r. 1919.

Ochrana magistrály, uložená pluku v roce devatenáctém v rayoně Tomska a později u Zimy, uplynula celkem bez větších bojových zásahů, rovněž i druhá anabase k moři. Za to velmi neklidný byl život vnitřní, obřežující v sobě přelom orientace ruského prostředí za vlády Kolčakovy i zesilované tím rozpory „vládních“ a opozičních vojáků. I v tomto případě byl by autor velmi posloužil naší celkové historii,

kdyby byl podrobněji ukázal na speciální úlohu 7. pluku v historii delegátů II. sjezdu, na odraz události irkutských a pod. Tehdejší pokus o svržení velitele II. divise v Tomsku, v němž vojáci 7. pluku měli také značný podíl, není vůbec zaznamenán. Pokud se týče evakuace k moři, možno práci Ivičičovou v lecčems doplniti historií 9. pluku, zejména pobyt na dráze u Ceremchova. Směr cesty obou pluků přes Ameriku byl týž, rovněž i nemilé uvitání v Německu... Byl-li však 9. pluk aspoň morálně odměněn radostným přijetím našich lidí v nové své garnisoně v Mostě, vtáhl 7. pluk do slovenské Nitry za chladu a ticha místního obyvatelstva. Nastoupil tak opět hned na novou frontu...

Obsáhla a záslužná práce Ivičičova, psaná jako oficiální historie pluku, přináší, jak vidno, nejen první zpracování rozsáhlého a bohatého materiálu, pokud se ovšem uchoval v plukovním archivu nebo byl autorovi propůjčen důstojníky pluku, nýbrž publikuje zároveň v textu i řadu důležitých dokumentů, uvádí na několika místech statistické údaje o početnosti jednotlivých částí a oddílů pluku, v příloze pak připojuje přehledné tabulky o padlých, umístění hrobů, plánky hřbitovů a j. Historické líčení jest provázeno množstvím fotografických snímků, mapek a bojových skiz, což ovšem značně přispívá ke zvýšení dokumentární ceny práce.

Bude nyní na příslušnících obou zmíněných pluků, sedmého a devátého, aby tyto první historické obrazy svých vojenských útvarů četli nejen jako milou četbu vzpomínkovou, nýbrž aby zároveň kontrolovali, kde podle jejich zápisek je nutno doplnění, oprava a p. Přinesou tím nemalý zisk i pro celkové vypsání vojenské historie našeho odboje na Rusi. F. Šteidler.

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Portalier, cpt.: *Le métier de capitaine*. Paris 1924. (Berger—Levrault.)

Kapitán Portalier vzal si za úkol, aby ve své práci objasnil podstatu důstojníkovy poslání a mnohonásobných jeho povinností v jednotlivých službách jako velitele setniny, správni jednotky, organisátora a administrátora. Poutavě tu uvažuje postupně o jednotlivých zařízeních jednotky: v míru (přivtělení nováčků, denní život, propouštění), v přechodné době mobilisace a na konec v poli.

Zkoumá nejrůznější případy, jimž může býti vystaven velitel jednotky v době cvičení, a ve formě rozpravy a

rad podává veliteli praktické řešení, jehož provedení je naznačeno příloženými tabulkami a vzory.

Myšlenkový postup je jasný a přesný a vyvíjí se v logickém pořádku, který umožňuje pochopení. Kromě několika řídkých odborných výrazů vojenských, kterým budou těžko rozumět nezasvěcení čtenáři, je styl jednoduchý a plynutý; je pravým opakem obvyklého suchého stylu předpisů.

Ač autor respektuje rámec předpisů, zakotvil v domácné hlavních myšlenek. Jež se vztahují na velitele všech jednotek bez rozdílu zbraní a zařízení správní jednotky.

Na základech této práce může každý podle libosti přizpůsobiti podrobnosti, jež se týkají jeho zbraně. Iniciativě a osobní práci jest tu ponechána úplná volnost.

Z předchozího vysvítá, že tato kniha je velmi cenným materiálem i pro velitele setnin a velitele správních jednotek československého vojska, třeba že existují rozdíly mezi předpisy francouzskými a československými v řízení, ve správě a v mobilisaci.

I když tím snad vrháme malý stín na recenzovanou práci, musíme uvést kapitolkou IX., jež pojednává ve formě dosti stručné o výcviku a vztahuje se hlavně na jezdeckvo. Totéž platí i o první části přílohy, kde se pojednává o poznání a zkoušení koně.

Přes tato omezení velitelé které-

koliv jednotky mohou vyvoditi z 1. kapitoly užitečné poznatky pro organizaci a výcvik.

Na druhé straně zase důstojníci, kteří se zvláště zajímají o koně, najdou v druhé kapitole široký námět k přemýšlení.

V celku možno říci, že kniha kpt. Portaliera je ovocem dlouholeté praxe a rozumného pozorování.

Hlavní myšlenky, jež tato kniha zdůrazňuje, jsou: pracovati methodicky a milovati pořádek, předvídati, věsti, dohlížeti a kontrolovati.

Tato práce „Le métier de Capitaine“ může prokázati význačné služby těm důstojníkům, kteří ji poctivě přečtou, o obsahu jejím budou uvažovati a všípí si její poučení; ušetří jim mnohá tápání a chyby. Chappe.

b) Německá.

Pfeifer Waldemar: „**Marschgliederung und Fliegerwirkung**“. Auf Grund der Kriegserfahrungen. Berlin 1925, Verlag R. Eisenschmidt, Nr. 7. Dorotheenstrasse 60. 2. úplně přepracované vydání. Str. 152. Cena 3 zl. m. Považují Pfeiferovu knihu za důležitou pomůcku pro studium obrany proti letadlům. Není možno ji posouditi v jednotlivostech; autor často shrnuje v krátkých větách tolik poznatků, podává v málo slovech takové množství nových idejí a názorů, že by i pouhý výťah z nich tuto řadu myšlenek přerušil a jejich logické uspořádání porušil. Podávám jen obsah nejvýznačnějších kapitol: činnost letců v době mobilisace a strategického nástupu; pochody v nástupovém prostoru (pochody za temných nocí a za měsíčního svitu); taktický nástup k boji (v noci a ve dne). — Doporučuji toto dílo každému důstojníku ke studiu. —Xy—

Adaridi K.: „**Taktische Verwendungs der Maschinengewehre**“. Auf Grund von Kriegserfahrungen, Berlin 1925, Verlag R. Eisenschmidt, Dorotheenstrasse 60, str. 126. obrazů 17, cena nevá. 2.50 zl. m.

Důležitost kulometů ukázala již japonsko-ruská válka 1904/5 a jich nezbytnost pro moderní boj byla světovou válkou doložena. Je nutno, aby každý důstojník znal vlastnosti kulometů a jejich taktické použití v bitvě. Neznám lepší pomůcky nežli je tato, jejímž autorem jest bývalý ruský generál. Postupuje systematicky: po krátkém historickém přehledu uvádí hlavní typy kulometů a nastiňuje povšečně jich důležitost. Jádrem jeho práce je ukázati, jak se mají použiti; tu mluví zkušený důstojník, který dokonale látku ovládá. Pro všechny fáse pohybné i zákopové války, pro útok a obranu, pro boj v noci, pro boj proti letadlům

podává zde cenné pokyny čerpané ze zkušenosti dvou válek a doložené mnoha příklady. Jeho publikace neměla by scházeti v příruční knihovničce žádného důstojníka. —Jun—

„**Der Weltkrieg 1914—1918**“. Bearbeitet im Reichsarchiv. I. díl: „Die Grenzschlachten im Westen.“ Cena: brož. 19.50, váz. 24 zl. m. II. díl: „Die Befreiung Ostpreussens.“ Cena: brož. 12.50, váz. 17 zl. m. Berlin 1925. Mittler und Sohn.

Úřední publikace německého říšského archivu (t. ř. Generalstabswerk). První díl pojednává o strategickém nástupu a o prvních t. ř. pohraničních bojích; druhý díl líčí boje na ruské frontě (Gumbinnen, Tannenberg, bitva u mazurských jezer). Události jsou vyprávěny podle nešťetných úředních pramenů a líčí až do podrobnosti činnost jednotlivých armádních sborů a nejdůležitějších samostatných divisí. —Xy—

Beumelburg Werner: „**Douaumont**“. (Schlachten des Weltkrieges, No. 8.) Herausgegeben unter Mitwirkung des Reichsarchivs. Oldenburg i. O. Verlag Georg Stalling 1923. Stránek 172. Cena neudána.

V tragedii Verdunské značí Douaumont vrchol heroismu obou protivníků; zde bojováno bylo skoro nepřetržitě od února do prosince roku 1916. Použív úředních pramenů říšského archivu německého a všech publikací francouzských, podává zde autor skvělým slohem obraz všech těch zde odehravších se bojů. Jeho líčení podobá se bitevním románům, jak je psával Bleibtreu, než poji v sobě též skvělou koncepci psychologického podání bojů, jejímž mistry jsou Hesse a Jünger. Zdržlivost, s kterou autor vyličuje obdivuhodnou vytrvalost německých útočících vojáků a spravedlivé objektivní uznání heroismu francouzského obhájce, jsou vzác-

ným zjevem v německé vojenské literatuře předminulého roku. Doporučuji knihu ke studiu každému, kdo chce poznati všechny fáse zákopové války.

—Xy—

Handbuch der ärztlichen Erfahrungen im Weltkriege. Band VIII. Pathologische Anatomie. Vydal za spolupráce odborných autorů Dr. Ludwig Ashoff, profesor pathologické anatomie na universitě ve Freiburgu, ve válce armádní patholog.

Pathologická anatomie, zjišťující chorobný nález na mrtvém těle, dává morfologický podklad pro vědy klinické. Přitomný díl kolektivního spisu lékařského primyká se jednak k dílu o hygieně, tvoří pak základnu pro lékařství interní a pro chirurgii. Více než dvě třetiny její jsou vyplněny pojednáváním o primých, vlastních chorobách válečných, to jest o těch stavech, jež byly způsobeny střelou, bodnutím, sekem, úderem atd. a jež léčí se chirurgicky.

Redaktorem tohoto dílu jest vynikající odborník, autor rozšířené učebnice pathologické anatomie.

Swazek rozdělen jest na tyto části:

I. Chorobné procesy, které nejsou pro válku význačné.

II. Nákazy charakteristické pro válku.

III. Vlastní choroby válečné.

IV. Hojení ran a jeho poruchy.

Do prvé skupiny patří především nemoci soustav ústrojových. V ní jsou umístěny tyto články:

Prof. dr. Theodor Fahr, Hamburg: Vliv války na srdce a srdeční choroby.

Prof. dr. Johan Georg Mönckeberg, Tübingen: Soustava cévní a její choroby.

Prof. dr. Gotthold Herxheimer, Wiesbaden, státní lékař a armádní patholog: Dýchací a zažívací orgány. Ústředí nervové a jeho choroby.

Týž autor: Akutní nemoci ledvin. (Polní nefridita.)

Dr. R. Hermann Joffé, prosektor Posádkové nemocnice č. 1 ve Vídni a dr. Hermann Sternberg, madlékař m. sl.: Choroby žláz ze vnitřní sekrecí. Tento článek jest jeden z málokterých, jež si všímají poměrů v bývalé armádě rakouské.

Prof. dr. Kyrle ve Vídni: Kůže a její choroby.

Dr. August Weinert, Magdeburg: Vrozené žrudnosti a nádory. Pozoruhodný článek obsahuje údaje o nahodilých nálezech žrudnosti a nádorů, které bylo lze při ohromném množství mrtvolném snáze zjistiti, nežli kdykoliv jindy v dobách míru.

Týž autor: Všeobecné pojednání o pokračujících fthisách.

Prof. dr. Hermann Beitzke, Düsseldorf, patholog VII. armády: Pokračující fthisy.

Prof. dr. David Hansemann, Berlín; ve válce vrchní státní lékař a patholog VIII. armády: Měla válka vliv na vznik zhoubných nádorů? Autor je znám svými pracemi v oboru buněčné pathologie.

Dr. Otto Lubarsch, Berlín, profesor a ředitel pathologického ústavu berlínské university: Nemoci úbytné (Er-schöpfungs-krankheiten): t. j. Oedem, Skorubut, Osteopathie z hladu. Jsou to nemoci jednak specifické pro poměry válečné, jednak válkou rozmnožené.

Ve druhé skupině jsou zařaděna pojednání:

Docent dr. Siegfried Gräff: Tyfus abdominalis. Práce vyšla patrně ze školy Aschoffovy, vyniká bystřím zpracováním, podávajíc na jednom příkladě zásady lékařské moitky.

Prof. dr. Richard v. Wiesner, Vídeň: Paratyfus.

Prof. dr. Max Löhlein, profesor na universitě v Marbure, ve válce státní lékař a patholog X. armády: Uplavice.

Dr. Eugen Fraenkel, profesor path. anat. na universitě v Hamburce: Zjev na kůži při skvrnivce.

Prof. dr. Wilhelm Ceele, Berlín: Pathologická anatomie vnitřních orgánů při skvrnivce.

Doc. dr. Georg B. Gruber, prosektor v Mohuči: Epidemické ztrnutí šíje.

Dr. Oskar Meyer, prosektor nemocnice ve Stětině: Heime-Medinova nemoc. Pojednání o obrně vzniklé na základě roztrousených zánětlivých ložisk v ústředí nervovém, jež je zdolmácnělou chorobou v zemích kolem Baltického moře.

Dr. Carl Fahrig, Mnichov: Chřipka. V tomto článku sebrán bohatý pitevní materiál, jak jej poskytla epidemie rozšířená v roce 1918.

Dr. Hermann Beitzke, Düsseldorf, ve válce patholog VII. armády: Weilova nemoc (t. j. infekční žloutenka provázená horečkou).

Prof. dr. Konrad Helly, St. Gallen: Neštovice.

Prof. dr. Franz Lucksch v Praze: O horečce návratné (Febris recurrens).

Prof. dr. Oskar Stoerk, Vídeň: O choleře.

Prof. dr. Hermann Dürck, Mnichov, ve válce patholog IX. armádního sboru, potom bulharské armády. Práce jest cenným doplňkem badání italských autorů, hlavně obsáhlého díla, jež společně sepsali profesori university v Římě Marchiafava a Bignami v r. 1902.

Prof. dr. Carl Sternberg, Vídeň: Smíšené infekce.

Prof. dr. Max Askanazy, Ženeva, ve válce zaměstnaný v různých funkcích na východním bojišti: Všeobecná po-

zorování o morfologii imunitních reakcí. Podává na podkladě pitevnických nálezů dosud neznámá pozorování o změnách, způsobených v organismu po ochranném očkování proti tyfu a cholere.

Ve třetím oddíle knihy pojednávají se vlastní choroby válečné, totiž ty, které jsou způsobeny účinkem zbraní. V tomto oddíle leccos se opakuje a obšírněji rozvádí, co bylo již uvedeno v prvním svazku chirurgie. Uvádím výčet článků:

Prof. dr. Max Borst, Mnichov, ve váleč bavorský vrchní státní lékař a patholog VI. armády: Všeobecná pozorování o účinku zbraní, střel atd.

Dr. Walter Koch, Berlin, přednosta path. anat. oddělení na Vilémově Akademii: Střelné rány kůže.

Dr. Ernst Walkhoff, Berlin-Lichterfelde: Střelné rány kostry i kloubů.

Prof. dr. Alexander Schmincke, Mnichov: Choroby svalstva vzniklé střelou, sekem, bodnutím anebo tupým tělesem.

Prof. dr. Walther Berblinger, Kiel: Střelné rány periferní soustavy nervové. Obsahuje zajímavé údaje o průběhu procesu, kde přerušeny nerv opět srůstá.

Prof. dr. Martin Benno Schmidt, Würzburg: Střelné rány cév.

Prof. dr. Gustav Rücker, Magdeburg a prof. dr. Anton Ghon, Praha: Zranění dutiny lebeční a jejího obsahu.

Prof. dr. Gustav Rücker, Magdeburg a prof. dr. Carl. Benda, Berlin: Poranění kanálu míšního a jeho obsahu.

Dr. Siegfried Oberndorfer, přednosta path. nemocnice Mnichov-Schwabing: Střelné rány krku.

Prof. dr. Hermann Merkel, Mnichov: Poranění hrudníku.

Prof. dr. Albert Dietrich, Kolín n. R., patholog 5. armády: Střelné rány dutiny břišní a pánevní.

Dr. Hermann Groll, Mnichov: Chorobné stavy válečné, vzniklé účinkem hrubých sil fyzikálních. Sem patří zajímavé nálezy na mrtvolách po pádu ze vzduchu, po zaspání, po účinku náhle zvýšeného tlaku vzduchu (při explozích).

Prof. dr. Ludwig Pick, prosektor nemocnice Friedrichshain-Berlin, patholog 3. armády: Thermické poruchy: 1. Popálení. 2. Úžeh. 3. Zmrznutí. Stati o popálení a o násilné smrti pádem jsou novum ve válečné literatuře, neboť starší války takových případů neměly. Totéž platí o článku následujícím:

Dr. Walter Koch, Berlin: Chorobné stavy válečné, vzniklé působením chemických látek. Vypsány jsou změny v těle vzniklé účinkem fosgenu, dichlorethylsulfidu (Gelbkreuzgas, Seufgas, Yperit).

V naší literatuře byly tyto účinky zevrubně popsány podpl. zdrav. drem Zrůvkem, o čemž jsem ve „Voj. Rozhledech“ referoval. Článek Kochův jest vypraven několika instruktivními kolorovanými obrázky.

Prof. dr. Johann Müller, Tubinky: Udušení zvláštního rázu. Sem spadají 1. otravy kyslíčným uhelnatým, 2. otravy dinitrobenzolem.

Čtvrtá část o hojení ran, jeho poruchách a komplikacích obsahuje:

Prof. dr. Ludwig Aschoff, Freiburg: Poruchy hojení infekcí rány. 1. Všeobecné poznámky o infekci. 2. Plynové oedemy. 3. Zrnutí (tetanus).

Prof. dr. Robert Rössle, Jena: Komplikace jiného rázu, hlavně poruchami oběhu krevního. 1. Decubitus (proležen). 2. Snět. 3. Thrombosa (ucpání cév). 4. Oděrky sliznice žaludeční.

Celé dílo jest cenným doplňkem moderních učebnic pathologické anatomie.

Dr. Vinař.